

# 1. ΜΟΝΟΔΡΟΜΟΣ ΟΙ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ\_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 29/03/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 29/03/2026

Σελίδα: . . . . . 8

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>



## Μονόδρομος οι ενισχυμένες συνεργασίες στην Ε.Ε.

Του ΑΛΕΚΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

**Ο**πως αναμενόταν και όπως είναι πλέον παράδοση για τις εαρινές συνόδους κορυφής, στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου πριν από λίγες ημέρες δεν ελήφθησαν αποφάσεις. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες αποφάσισαν, πρακτικά, ότι... πρέπει να αποφασίσουν είτε τον προσεχά Ιούνιο είτε σε μεταγενέστερες ημερομηνίες, θέτοντας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρονοδιαγράμματα για αρκετά σημαντικά ζητήματα, αλλά αποφεύγοντας στα συμπεράσματα της συνόδου οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα, ακόμη πιο σημαντικά, όπως θα ήταν π.χ. αποφάσεις ουσίας για τη στρατηγική αυτονομία της Ένωσης ή για έναν νέο κοινό δανεισμό που θα εξυμνητούσε αυτόν τον μεγάλο – και αδήριτα αναγκαίο πλέον – στόχο. Για να είμαστε δε ειλικρινείς, και χωρίς να θέλουμε να τους δικαιολογήσουμε, μάλλον δεν ήταν εφικτό να πάνε πολύ παραπέρα. Δυστυχώς, γίνεται όλο και περισσότερο εμφανές ότι η Ε.Ε. των «27», υπό την παρούσα θεσμική της μορφή, δεν είναι κατασκευασμένη για να ανταποκρίνεται με την απαιτούμενη ταχύτητα σε προκλήσεις και εξελίξεις, όπως αυτές που βιώνουμε τα τελευταία χρόνια.

Είναι γεγονός ότι η σύνοδος αυτή διεξήχθη με τον πόλεμο ΗΠΑ - Ισραήλ και Ιράν σε πλήρη εξέλιξη και, αναπόφευκτα, αφιέρωσε μεγάλο μέρος των εργασιών της στην άμεση αντιμετώπιση των συνεπειών του, κυρίως στον τομέα της ενέργειας, αποθαρρύνοντας έτσι την ενδεχόμενη διάθεση όποιων χωρών θα ήθελαν να αναδείξουν και να βάλουν στο τραπέζι ζητήματα γενικότερης στρατηγικής που θα αφορούσαν αυτό καθαυτό το μέλλον της ενωμένης Ευρώπης και που αυτός ακριβώς ο πόλεμος θα έπρεπε να επαναφέρει επιτακτικά στο προσκήνιο.

Ένα από αυτά τα ζητήματα, ίσως το κυριότερο, που υπενθύμισε και ανέδειξε δραματικά το βέτο του Β. Ορμπαν για το δάνειο στην Ουκρανία, είναι η δυσκολία – και



**Ο μόνος δρόμος προς τον οποίο αρκετές χώρες στρέφονται πλέον είναι η παράκαμψη της ομοφωνίας των «27» μέσω διαμόρφωσης ομάδων κρατών-μελών της Ε.Ε. που θα προχωρούν με διαφορετικές ταχύτητες και με διαφορετικούς στόχους σε σχέση με τα κράτη-μέλη που δεν θα θέλουν – ή δεν θα μπορούν – να ακολουθήσουν. Πρόκειται για τα γνωστά σχήματα ενισχυμένης συνεργασίας, τα οποία άλλωστε προβλέπονται από την ισχύουσα συνθήκη.**

**Η δυσκολία –και πολλές φορές αδυναμία– λήψης αποφάσεων με ομοφωνία επιβάλλει στην Ε.Ε. να τρέχει με την ταχύτητα του πιο αργού μέλους της.**

πολλές φορές αδυναμία – λήψης αποφάσεων με ομοφωνία, πράγμα που ουσιαστικά επιβάλλει στην Ε.Ε. να τρέχει με την ταχύτητα του πιο αργού μέλους της. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να θεωρείται μάλλον αδύνατη η επίτευξη ομοφωνίας για την... κατάργηση της ομοφωνίας και, κατ' επέκταση, για την κατά πολλούς απαραίτητη αναθεώρηση της Συνθήκης. Έτσι, ο μόνος δρόμος προς τον οποίο αρκετές χώρες στρέ-

φονται πλέον είναι η παράκαμψη της ομοφωνίας των «27» μέσω διαμόρφωσης ομάδων κρατών-μελών της Ε.Ε., που θα προχωρούν με διαφορετικές ταχύτητες και με διαφορετικούς στόχους σε σχέση με τα κράτη-μέλη που δεν θα θέλουν – ή δεν θα μπορούν – να ακολουθήσουν. Πρόκειται για τα γνωστά σχήματα ενισχυμένης συνεργασίας, τα οποία άλλωστε προβλέπονται από την ισχύουσα Συνθήκη. Για τον λόγο αυτό, αλλά και λόγω της κρισιμότητας των διεθνών εξελίξεων, επί εοχάτων εμφανίζονται ως προθέσεις ενισχυμένων συνεργασιών διάφορα «Ε» (όπως Ε3 για την ασφάλεια, Ε6 για την οικονομική ολοκλήρωση κ.ά.), χωρίς όμως ακόμη να προχωρούν στο επόμενο βήμα.

Όπως είναι γνωστό, οι ενισχυμένες συνεργασίες δεν είναι κάτι καινούριο στην ενωμένη Ευρώπη. Η Ευρωζώνη και η ζώνη Σένγκεν αποδεικνύουν ότι μπορούν

να υπάρξουν τέτοιες συνεργασίες και μάλιστα επιτυχημένες. Απαιτείται όμως και μεγάλη προσοχή και, κυρίως, να τεθούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις και να απαντηθούν ορισμένα βασικά ερωτήματα.

Πρώτη και κύρια προϋπόθεση είναι οι ενισχυμένες συνεργασίες να μην προκύπτουν ως αποσπασματικές και ευκαιριακές συσπειρώσεις, αλλά ως προϊόν οργανωμένων προσεγγίσεων γύρω από έναν πυρήνα και γύρω από συγκεκριμένες προτεραιότητες, ει δυνατόν ομαδοποιημένες, ώστε να αποφεύγεται ο πληθωρισμός ενισχυμένων συνεργασιών. Βασική επίσης προϋπόθεση είναι, ιδίως αν πρόκειται για δημοσιονομικές ή αμυντικές συνεργασίες, να συμμετέχουν οπωσδήποτε στον αρχικό πυρήνα τουλάχιστον η Γερμανία και η Γαλλία και να προστιθέονται όσες ευρωπαϊκές χώρες επιθυμούν, αλλά και μπο-

ρούν. Κάτι σαν το κρεμμύδι με τις πολλαπλές του στρώσεις, όπως εύστοχα παρομοίασε ο Βέλγος πρωθυπουργός αυτού του είδους τις συνεργασίες. Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή αν υπάρχουν πολλοί πυρήνες, ο κίνδυνος της διάσπασης της Ε.Ε. των «27» θα ελλοχεύει συνεχώς, θέτοντας σε κίνδυνο το μεγαλύτερο γεωπολιτικό και οικονομικό ατού της ενωμένης Ευρώπης, που είναι η ενιαία αγορά της των 450 εκατομμυρίων.

Τα ερωτήματα τώρα: Θα έχει καθεμιά από τις συνεργασίες αυτές δικό της προϋπολογισμό; Σήμερα, ούτε η Ευρωζώνη ούτε η ζώνη Σένγκεν έχουν. Ήγινε βέβαια στο παρελθόν, λίγο πριν από την κρίση του κορωνοϊού, μια προσπάθεια για ξεχωριστό προϋπολογισμό της Ευρωζώνης, με την πρόταση δημιουργίας του ΒΙCC (Budgetary Instrument for Convergence and

Competitiveness), με ένα μάλλον συμβολικό ύψος 25 δισ. ευρώ για την επταετία 2021-2027. Όμως, η λόγω κορωνοϊού αναθεώρηση του πολυετούς προϋπολογισμού 2021-2027 και η δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης δεν επέτρεψαν τελικώς να προχωρήσει η πρόταση για το ΒΙCC. Πέραν των άλλων, η ύπαρξη ξεχωριστού προϋπολογισμού είναι αναγκαία και για την περίπτωση που η ενισχυμένη συνεργασία προβεί σε κοινό δανεισμό, έτσι ώστε να υπάρχει η πηγή αποπληρωμής του δανείου. Στο σημείο αυτό επιβεβαιώνεται η ανάγκη συμμετοχής της Γερμανίας στον σκληρό πυρήνα των συνεργασιών. Χωρίς τη χώρα αυτή, είναι μάλλον απίθανο να έχει η ενισχυμένη συνεργασία επενδυτική βαθμίδα ΑΑΑ για να μπορέσει να προσφύγει στις διεθνείς χρηματαγορές με συμφέρουσες όρους.

Άλλο ερώτημα είναι το ποιος θα υποστηρίξει διοικητικά – διαχειριστικά τις ενισχυμένες συνεργασίες. Αν καθεμιά τους έχει δική της διοικητική δομή, τότε θα ενισχυθεί η διακυβερνητική προσέγγιση εις βάρος της λεγόμενης «κοινοτικής μεθόδου», η οποία μέχρι σήμερα υποστήριξε την ευρωπαϊκή εννοποίηση, αλλά και θα ευνοηθούν διάσπαστικά φαινόμενα. Έτσι, η ανάθεση της υποστήριξης των ενισχυμένων συνεργασιών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (που εξυμνητεί και σήμερα μια τέτοια συνεργασία, υποστηρίζοντας το Eurogroup) φαίνεται να είναι, διαχειριστικά και πολιτικά, η βέλτιστη λύση.

Προφανώς υπάρχουν και πολλά άλλα ερωτήματα, τα οποία θα πρέπει να τεθούν προς συζήτηση και να απαντηθούν το συντομότερο δυνατό. Και να προχωρήσουν όσοι θέλουν και μπορούν. Οι ενισχυμένες συνεργασίες στην Ε.Ε. είναι σήμερα μονόδρομος. Έστο και μετ' εμποδίων.

Ο κ. Αλέκος Κρητικός είναι ειδικός σύμβουλος του **ΕΙΑΜΕΠ**, πρώην στέλεχος Ε.Ε.